

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

Järvsöholmarnas naturvårdsområde

Uppgifter om området

Län: Gävleborg

Kommun: Ljusdal

Församling: Järvsö

Fastigheter:

Läge: I Ljusnan ca 5 km S om Järvsö centrum

Gränser: Enligt karta, bilaga 1 till beslutet

Areal: 110 ha land och 85 ha vatten

Markägare: Järvsö sockens stora skifteslag och enskilda enligt förteckning i ärendet

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

Beskrivning av området

Storholmen och Kossholmen ingår som en del i deltalandskapet som bildats vid Ljusnans inlopp i Arbråsjöarna. Holmarna byggs upp av älvens svämsediment vilka överlagrar delar av en genombruten isälvsås.

Vårflodens översvämningar har skapat näringsrika ängsmarker, vilka i gången tid intensivt nyttjats för slätter och bete. Ett flertal slätterlador minner härom.

Ändrade brukningsformer, de många små brukningsenheterna samt vattenregleringar i Ljusnan medförde att holmarna under åren 1950-70 lämnats att växa igen. Kulturlandskapet var snabbt på väg att försvinna.

Det förändrade växtsamhället med busk- och slyvegetation samt ungskogsbestånd med stort lövinslag medförde att holmarna under en övergångstid fick stor betydelse för sådana fåglar som är beroende av busk- och slymark, samt

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

som vinterståndort för älg och rådjur.

I samarbete mellan bygdens befolkning och länsmyndigheterna främst lantbruksnämnden och skogsvårdsstyrelsen, har numera holmarnas beteslandskap restaurerats. Medel härför har utgått från såväl arbetsmarknadsverket som kommunen och naturvårdsverket. I syfte att främja även fågelliv, viltfaunan samt turism och friluftsliv vårdas vissa unga lövskogsbestånd och buskmarker för dessa ändamål.

Betesmarkerna arrenderas av en sambetesförening. Sommaren 1986 utgjordes djurbesättningen på Holmarna av 75 kvigor samt 160 tackor med lamm. Betet på Holmarna utgör ett från många synpunkter synnerligen värdefullt komplement till den levande landsbygden i Järvsö.

Holmarna är av stort värde såväl ur geologisk, biologisk och kulturell synpunkt som för turism och friluftsliv. I samband med den fysiska riksplaneringen har de därför förklarats vara av riksintresse för såväl naturvård som för friluftsliv och kulturminnesvård.

Ärendets beredning

År 1973 hemställde adjunkt Jan-Erik Malmstigen, Järvsö till länsstyrelsen om att Järvsöholmarna skulle avsättas som naturreservat.

Redan dessförinnan hade emellertid länsstyrelsen år 1970-71 tagit initiativ till landskapsvård på holmarna. Skogsvårdsstyrelsen fick länsstyrelsens uppdrag att upprätta landskapsvårdsplan för området. Planen upprättades och kom att, i allt väsentligt, ligga till grund för landskapsvård, bekostad av arbetsmarknadsmedel fram till början av 1980-talet.

Till följd av att holmarna först och främst krävde restaurering och vård bildade länsstyrelsen 1973 tillsammans med skogsvårdsstyrelsen och lantbruksnämnden en arbetsgrupp för planering och utförande av åtgärderna. Lantmäteriet arbetade samtidigt med att förbättra fastighets- och ägostrukturen beträffande jord och skog på Lillsidan i Järvsö. Resultatet härav blev bl a att över 90 % av Holmarnas areal fram till början av 1980-talet genom markbyten o d överfördes från ca 70 markägare till en, nämligen Järvsö sockens storskifteslag. Numera äger skifteslaget ca 95 ha; enskilda och kommunen tillsammans övriga ca 15 ha mark.

Såväl arbetsgruppens planering och åtgärder som lantmäteriets verksamhet har varit helt avgörande för att sambetet kunnat komma igång, natur- och kulturvärdena bevaras och vårdas och att naturvårdsområde nu kan bildas.

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

1982 upprättade länsstyrelsen förslag om naturreservat (NR) innefattande även skötselplan. Naturinventeringar utförda åren 1972-76 på uppdrag av länsstyrelsen har legat till grund för förslaget.

Statens naturvårdsverk har tillstyrkt förslaget i väsentliga delar.

1983 förelades markägarna ett något reviderat förslag om NR. Yttrande inhämtades från kommunen och Gävleborgs Botaniska Sällskap. Endast tre markägare har avstyrkt naturreservatsbildning inom del av sin mark i området (ca 6 ha). Kommunen önskade sin fastighet Torön utesluten. Samtliga övriga har tillstyrkt förslaget.

Länsstyrelsen höll 1986 sammanträde med tre ovan nämnda markägare för att ytterligare klarlägga och diskutera reservatsförslaget.

Pågående markanvändning inom Järvsöholmarna är betesdrift samt natur- och landskapsvård. Endast begränsade åtgärder och föreskrifter är nödvändiga för att trygga markanvändningen för naturvård. Markanvändningen försvåras inte - den främjas genom att holmarna naturskyddas.

Länsstyrelsen finner därför att Järvsöholmarna bör förklaras som naturvårdsområde istället för naturreservat.

Områdets betydelse och behov av skydd och vård

Järvsöholmarna är geologiskt intressanta genom sitt av älv- och svämsediment uppbyggda landskap.

Holmarna är dessutom av biologiskt intresse genom bl a sina våtmarker och sitt rika fågelliv.

Sambetet och lador i ett äldre kulturlandskap är av värde för kulturminnesvården.

Förutsättningar för att alla dessa värden skall vidmakthållas är att vissa arbetsföretag och aktiviteter förhindras och att nuvarande bete och vård tryggas.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området vars avgränsning framgår av kartan, bilaga 1 till beslutet bör av ovanstående skäl skyddas och vårdas. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 19 § naturvårdslagen området som naturvårdsområde.

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

Ändamålet med naturvårdsområdet skall vara att bevara områdets ytformer, kultur- och naturlandskap.

Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen om inskränkning i rätten att förfoga över fastighet inom naturvårdsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar samt utöver vad som anges i bifogad skötselplan skall förbud gälla att

1. uppföra byggnad eller ändra befintlig byggnad för att tillgodose ett väsentligen annat ändamål än det, vartill byggnaden tidigare varit använd, eller att flytta eller riva byggnad,
2. utföra anläggningsarbete, såsom att bygga vägar, framdraga ledningar eller dylikt,
3. bedriva arbetsföretag, såsom täkt, fyllning, schaktning, transport eller annat, som kan skada eller förändra fast naturföremål, ytbildning eller växtlighet. I vattendom föreskriven skyldighet att anlägga och underhålla erosions- skydd är undantagen från bestämmelserna,
4. anordna upplag annat än för skogs- eller jordbrukets omedelbara behov,
5. bedriva annan jakt än skyddsjakt, t ex efter vildmink,
6. i strid med skogsskötsel föreskrifterna utföra avverkning, röjning eller skogsodling,
7. använda kemiska bekämpningsmedel.

Länsstyrelsen kan jämlikt 12 § naturvårdslagen i särskilda fall medgiva undantag från ovan angivna föreskrifter, om det krävs för att trygga ändamålet med naturvårdsområdet.

Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen om sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Fastighetsägare och nyttjanderättshavare är skyldiga att tåla att de åtgärder vidtages som framgår av skötselplanen.

Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen gällande för allmänheten

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. framföra motordrivet fordon,
2. medföra hund som ej är kopplad,
3. klättra på stängsel. Särskilda övergångar finns byggda för passage,

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

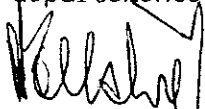
4. inom Glåmsundet och Kossholmsundet framföra båt i motordrift,
5. angöra båtar, flottar o d längre tid än ett dygn i följd,
6. göra upp eld eller tälta,
7. medvetet störa djurlivet.

Dessa föreskrifter gäller ej markägare eller innehavare av särskild rätt vid utnyttjandet av sin egendom eller sin särskilda rätt.

Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Länsstyrelsen fastställer föreskrifterna om naturvårdsförvaltningen enligt bifogad skötselplan (bilaga 2).
2. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 1552) och naturvårdsverkets anvisningar.
3. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall fortlöpande samråda med markägarna vid förvaltningen.

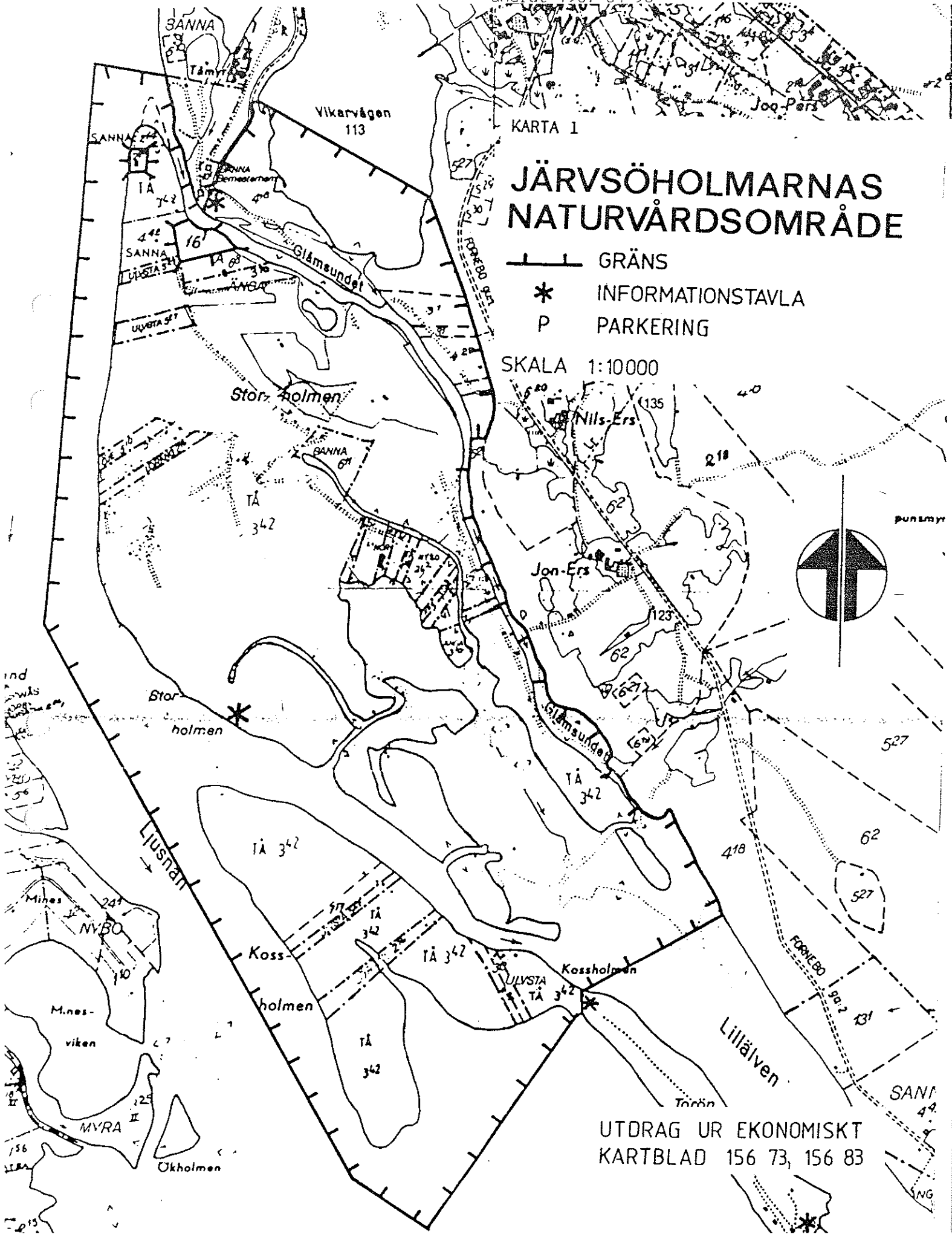
Detta beslut kan överklagas hos regeringen (miljö- och energidepartementet), se bilaga 3.

A Tollstorp

Anders Malmberg

Bilagor

1. Karta över Järvsöholmarnas naturvårdsområde
2. Skötselplan för Järvsöholmarnas naturvårdsområde
3. Hur man överklagar till regeringen

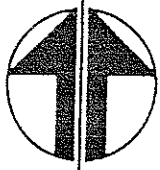

KARTA 1

JÄRVSÖHOLMARNAS NATURVÅRDSOMRÅDE

- |— GRÄNS
- * INFORMATIONSTAVLA
- P PARKERING

SKALA 1:10000

UTDRAG UR EKONOMISKT
KARTBLAD 156 73, 156 83

LÄNSSTYRELSEN
GÄVLEBORGS LÄN

Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten
Handläggare:
Avdelningsdirektör
Anders Malmberg

Tillhör beslut

1 (6)

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205SKÖTSELPLAN FÖR JÄRVSÖHOLMARNAS NATURVÅRDSOMRÅDE

Denna skötselplan har upprättats 1983 och justerats 1986. Förutom länsstyrelsens och skogsvårdsstyrelsens eget fältarbete har följande dokumentation om holmarnas natur legat till grund för planarbetet.

1. Fåglar på Storholmen 1972. Jan Erik Malmstigen
2. Fåglar på Holmarna 1973. Tomas Carlsson
3. Fåglar på Holmarna 1974. Jan Erik Malmstigen
4. Naturinventering av Holmarna inom Ljusdals kommun 1976. Tomas Carlsson

DISPOSITION AV NATURVÅRDSOMRÅDET

Holmarna disponeras i allt väsentligt för betesdrift och naturvård. Dispositionen framgår av karta 1.

Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård

Holmarnas natur skall vårdas så att mosaiklandskapet av öppen eller trädbevuxen mark samt våtmark och vatten bevaras i den omfattning och i det läge som dispositionsplanen utvisar. Dessutom skall arter samt biotoper för vilda växter och djur bevaras.

Vården skall bedrivas genom såväl betesdrift som manuella och maskinella insatser.

MarkvårdAllmänt

Bete skall av markägaren själv eller arrendator bedrivas inom i huvudsak all mark. För betesdriften nödvändiga markarbeten, broar, stängsel m m får ombesörjas. Stängslen underhålls av markägaren/arrendatorn. Detaljplan för betet upprättas av naturvårdsförvaltaren i samråd med markägaren, ev arrendator och lantbruksnämnden för tre-årsperioder.

Nuvarande fällindelning framgår av karta 2. (saknas f n)

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

Skogsvård med särskild inriktning på att främja områdets naturmiljö får bedrivas i enlighet med beskrivningen på karta 3. Björk, sälg, säregna träd, boträd samt viden och bärbuskar gynnas. Detta gäller i viss mån även asp och hägg. Detaljerad plan över skogsvårdsåtgärderna upprättas av naturvårdsförvaltaren i samråd med markägaren och ev arrendatorn för tre-årsperioder.

Erosionsskydd och bevakning av ev erosion till följd av Ljusnans reglering ombesörjes i enlighet med föreskrifterna i gällande vattendom.

Sandstranden på Storholmens SV del stängslas av och skall ej ingå i betesmarken. Boskapen får, i samband med transporterna till och från Kossholmen föras genom området.

Byggnadsvård

Ladorna får ej rivas, flyttas eller byggas om.

Huvuddelen av ladorna rustades 1971-72. Förnyad upprustning av dessa samt av ytterligare några lador i dåligt skick har projekterats genom länsstyrelsens försorg. Länsstyrelsen har sökt bidrag hos länsarbetsnämnden för rustningen.

Ladorna skall underhållas av ägaren. Nuvarande utseende och material skall bibehållas. Ändringar får ske först efter samråd och godkännande av länsstyrelsen.

Vattenvård

Inom reservatet finns ett flertal vattenfyllda kanaler och älvfåror, som tidsvis är avskilda från älven. På grund av närsalttillförseln från betesmarken till dessa vatten påverkas dess vatten menligt. Det är angeläget att en för djurhållningen och naturvården godtagbar vattenkvalité främjas. Detta kan ske exempelvis genom att fördjupa, öka vattencirkulationen i, eller avgränsa kanalerna genom stängsel. Lämpliga åtgärder för vattenvården får avgöras från fall till fall och i samråd mellan naturvårdsförvaltaren/markägaren och ev arrendatorn.

Allmän målsättning för holmarnas nyttjande för rörligt friluftsliv

Naturvårdsområdet disponeras i huvudsak för annat ändamål än friluftsliv. Allmänheten är emellertid välkommen till området under de förutsättningar detta bjuder.

1987-02-13

11.111-2134-73
61-205

Anläggningar för friluftslivet utgöres främst av parkeringsplats och stängselövergångar (stättor). Ev ytterligare anläggningar får anordnas med hänsyn till de behov eller olägenheter som uppstår i framtiden. Naturvårdsförvaltaren får ombesörja detta i samråd med markägaren.

Stättor anordnas av förvaltaren och underhålls av markägaren/arrendator. Informationsskyltar framställs av förvaltaren och sätts upp enligt angivelser på beslutskartan.

Gränsmarkering

Gränsen för naturvårdsområdet märks ut av förvaltaren enligt naturvårdsverkets standard.

Renhållning

För närvarande finnes inget uttalat behov av städning eller av sopställ och toaletter. Uppstår behov får dessa åtgärdas av förvaltaren i samråd med Ljusdals kommun, som svarar för ev framtida löpande renhållning.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Markägaren/arrendator bekostar betesdriften så länge den är självbärande. Här ingår även underhåll och flyttning av stängsel samt åtgärder för vattenvården.

Ägarna till ladorna bekostar underhåll av ladorna. Staten medverkar till finansiering vid större upprustningsbehov.

Staten bekostar avverkning och röjning av skog samt omhändertagande av ris o d. Dessutom bekostar staten åtgärder för friluftslivet, information och utmärkning.

JÄRVSÖHOLMARNAS NATURVÅRDSOMRÅDE

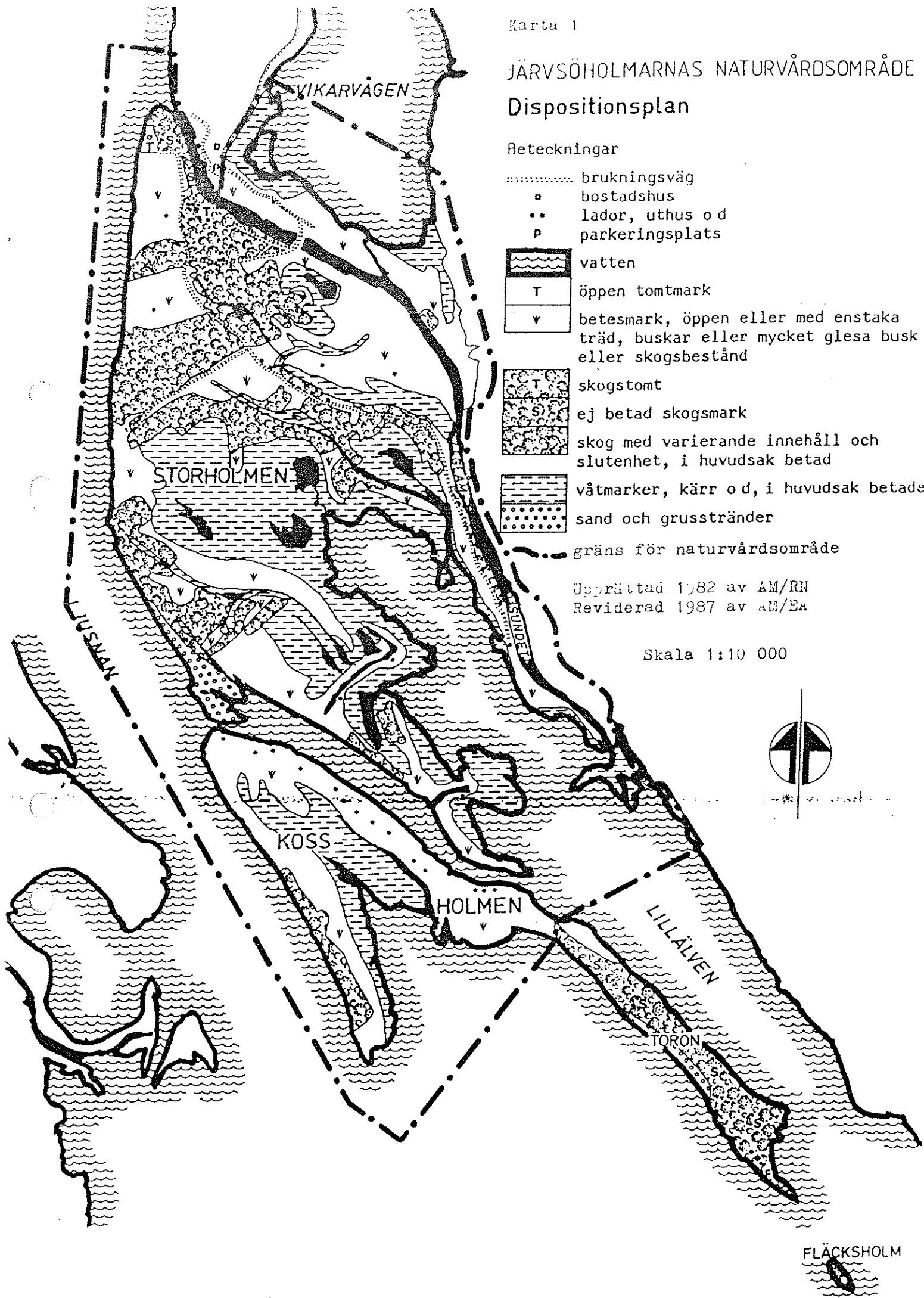
Dispositionsplan

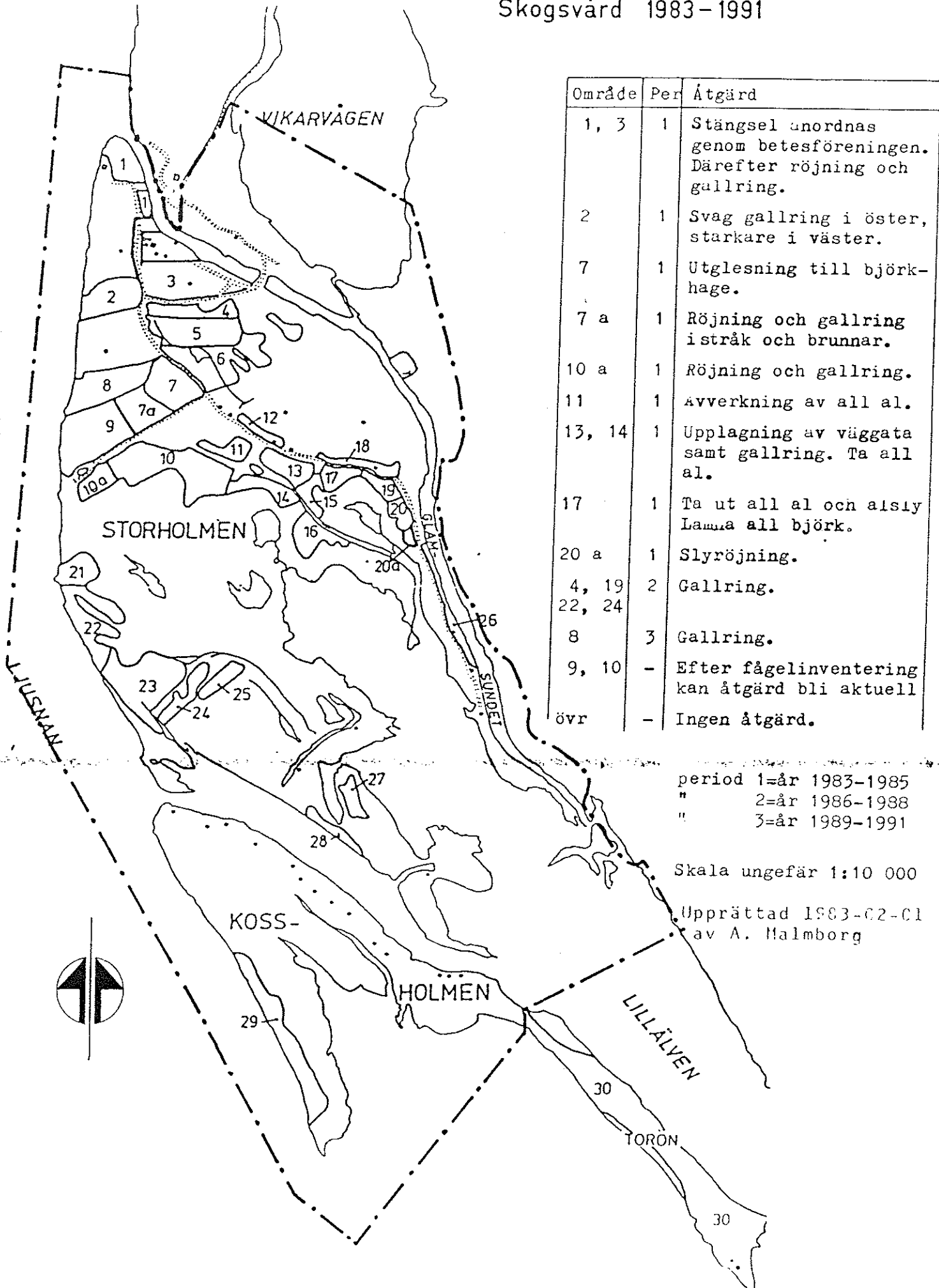
Beteckningar

- brukningsväg
- bostadshus
- lador, uthus o d
- parkeringsplats
- vatten
- öppen tomtmark
- betesmark, öppen eller med enstaka träd, buskar eller mycket glesa busk eller skogsbestånd
- skogstomt
- ej betad skogsmark
- skog med varierande innehåll och slutenhet, i huvudsak betad
- våtmarker, kärr o d, i huvudsak betade
- sand och grusstränder
- gräns för naturvårdsområde

Upprättad 1982 av AM/RN
Reviderad 1987 av AM/EA

Skala 1:10 000

Område	Per	Åtgärd
1, 3	1	Stängsel anordnas genom betesföreningen. Därefter röjning och gallring.
2	1	Svag gallring i öster, starkare i väster.
7	1	Utglesning till björkhage.
7 a	1	Röjning och gallring i stråk och brunnar.
10 a	1	Röjning och gallring.
11	1	Avverkning av all al.
13, 14	1	Upplagning av väggata samt gallring. Ta all al.
17	1	Ta ut all al och aisiy. Lämna all björk.
20 a	1	Slyröjning.
4, 19 22, 24	2	Gallring.
8	3	Gallring.
9, 10	-	Efter fågelinventering kan åtgärd bli aktuell
övr	-	Ingen åtgärd.

period 1=år 1983-1985

" 2=år 1986-1988

" 3=år 1989-1991

Skala ungefär 1:10 000

Upprättad 1983-02-01
av A. Malmberg

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL REGERINGEN

Om Ni är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan Ni skriva till regeringen.

Miljö- och energi-departementet

I brevet skall Ni

tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarie-numret)

redogöra för dels varför ni menar att länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

OBS!

1. Brevet skall lämnas/skickas till länsstyrelsen och inte till regeringen. Den ordningen har kommit till främst för att snabba upp handläggningen. Länsstyrelsen kan nämligen dö, samtidigt med Ert överklagande, sända sina handlingar till regeringen, som kommer att behöva ha tillgång till dem.

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är

Länsstyrelsen	Telefon
801 70 GÄVLE	026 - 17 1000

2. Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev inom

tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet

annars kan Ert överklagande inte tas upp.

Behöver ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till länsstyrelsen.